

DOULA SPRINGT IN GAT KRAAMZORG

Na de doula, de coach voor barende vrouwen, is er nu ook een begeleider voor na de bevalling: de postpartum doula. Wat een aardige aanvulling lijkt op de ingeperkte kraamzorg, wekt vooral de ergernis van kraamverzorgenden. 'Dit is basiszorg, daar zet je geen ongekwalificeerde mensen op.'

Verloskundigen en gynaecologen hebben er sinds een aantal jaren bij sommige bevallingen een zorgverlener bij: de doula. Deze bevallingscoach, een uit de Verenigde Staten overgewaaid fenomeen, biedt de mentale ondersteuning aan barende vrouwen die er soms vanwege de hoge werkdruk bij inschiet. Doula's zijn er vooral voor vrouwen die er tijdens de bevalling alleen voor staan of baringsangst hebben.

Tegenwoordig kan een doula ook na de bevalling worden ingeschakeld. Doula Teddy Roorda is zo'n postpartum doula. Ze begeleidt kraamvrouwen bij het geven van borstvoeding, doet de was en neemt de zorg voor een ouder kind op zich; werk dat doorgaans door kraamverzorgenden wordt gedaan. Maar, zegt Roorda, „het is aan de ouders om te bepalen wie ze na de bevalling inhuren, het is hun feestje.”

Zo begeleidde Roorda een gezin dat geen kraamzorg wilde, omdat de opvattingen van de ouders over opvoeding zouden botsen met die van de reguliere zorg. Een ander gezin huurde haar in, omdat het niet meer dan vier uur kraamzorg kreeg. Roorda vulde dat gat door er de overige uren te zijn, waarmee ze het gezin - de echtgenoot was door zijn werk afwezig en er was ook nog een peuter - draaiende hield.

In dat laatste geval vergoedde de zorgverzekeraar Roorda's geboden diensten. „Een uitzondering”, zegt ze. „De postpartum doula staat zeker niet op de standaardlijst van vergoede zorgverlening, al zou dat natuurlijk mooi zijn.”

Siska de Rijke, voorzitter van de Nederlandse Beroepsvereniging van Kraamverzorgenden, vindt het onwenselijk dat een nieuwe zorgverlener, de postpartum doula, in het gat springt dat wordt veroorzaakt door een gebrek aan kraamzorguren. „Het begeleiden van gezinnen na de bevalling is gewoon kraamzorg, en dat is basiszorg. Daar zet je geen ongekwalificeerde mensen op.”

COMPLICATIES

Alleen een gediplomeerde kraamverzorgende is volgens De Rijke in staat om de ontwikkeling van een kraamvrouw en een pasgeborene goed te volgen en om eventuele complicaties te signaleren. „Postpartum doula's doen vrouwen, maar ook zichzelf tekort. De doula-opleiding van ongeveer een jaar leidt ze niet voor dit werk op. Ze kunnen geen zorg op hoog niveau bieden. Bovendien, wie toetst hun werk?”

Op het verschijnsel doula klinkt vaker kritiek. Hoewel niemand aan het positieve effect van de persoonlijke begeleiding van een barende vrouw lijkt te twijfelen, vindt men de aanwezigheid van nog een zorgverlener tijdens de bevalling onwenselijk.

„Het is bewezen dat meer begeleiding voor minder doorverwijzingen naar de gynaecoloog zorgt. Maar we geloven niet dat de doula de aangewezen persoon is om die begeleiding te geven”, zegt Franka Cadee van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen. Juist de kraamverzorgende is volgens haar de bevallingscoach bij uitstek. Om diezelfde reden schoolt verloskundige Beatrijs Smulders kraamverzorgenden bij in zogeheten doulaworkshops, waarin ze ze leert vrouwen vanaf de allereerste wee te begeleiden, een in de loop der tijd wegbezuinigd onderdeel van het kraamvak.

INHUREN

Vooralsnog lijkt het inhuren van de - al dan niet postpartum - doula de snelste manier om de meeste complete zorg rond de bevalling te krijgen, aangezien kraamzorg tijdens het bevallen niet wordt vergoed en daarna gedurende een beperkt aantal uren per dag. Een ongewenste ontwikkeling, vindt Cadee. „Alleen vrouwen die het zich financieel kunnen veroorloven, kunnen een doula inhuren. En dat zijn meestal niet de vrouwen die deze begeleiding het hardst nodig hebben."

Maar de opkomst van de doula, ook die van de postpartum doula, is een onomkeerbare ontwikkeling, meent Benita Verheem, secretaris van de Nederlandse Beroepsvereniging voor Doula's. „Er wordt nu eenmaal ontzettend bekibbeld op uren, waardoor er gewoon behoefte is aan deze zorg."

Alle kritiek wijdt ze aan onbekendheid met het doulaschap. „Doula's achten zich echt niet bekwaam genoeg voor het werk van kraamverzorgende of verloskundige", zegt ze. „Als postpartum doula werk ik náást de kraamverzorgende en bij bevallingen gaat het net zo. Zodra de verloskundige binnenkomt, geef ik het stokje aan haar over. Zij is de baas."

KRAAMZORGUREN

Tot 2005 had iedere kraamvrouw recht op acht uur per dag kraamzorg, acht dagen lang. Dat is veranderd met de invoering van het Landelijk Indicatie Protocol. Sindsdien krijgen gezinnen over het algemeen zo'n vijf tot zes uur kraamzorg per dag. Bovendien is er een tekort aan kraamverzorgenden: er zijn ongeveer negenduizend kraamverzorgenden tegenover 180.000 baby's. Om die reden besloot minister Ab Klink van Volksgezondheid vorig jaar om extra geld uit te trekken voor het opleiden van kraamverzorgenden in versnelde opleidingen.